

Hrvatska u doba globalizacije i deglobalizacije

Pozicioniranje unutar Europske unije i preporuke javnih politika

Nedjeljko Perić
Gospodarsko vijeće HATZ-a
16. Travnja 2026.

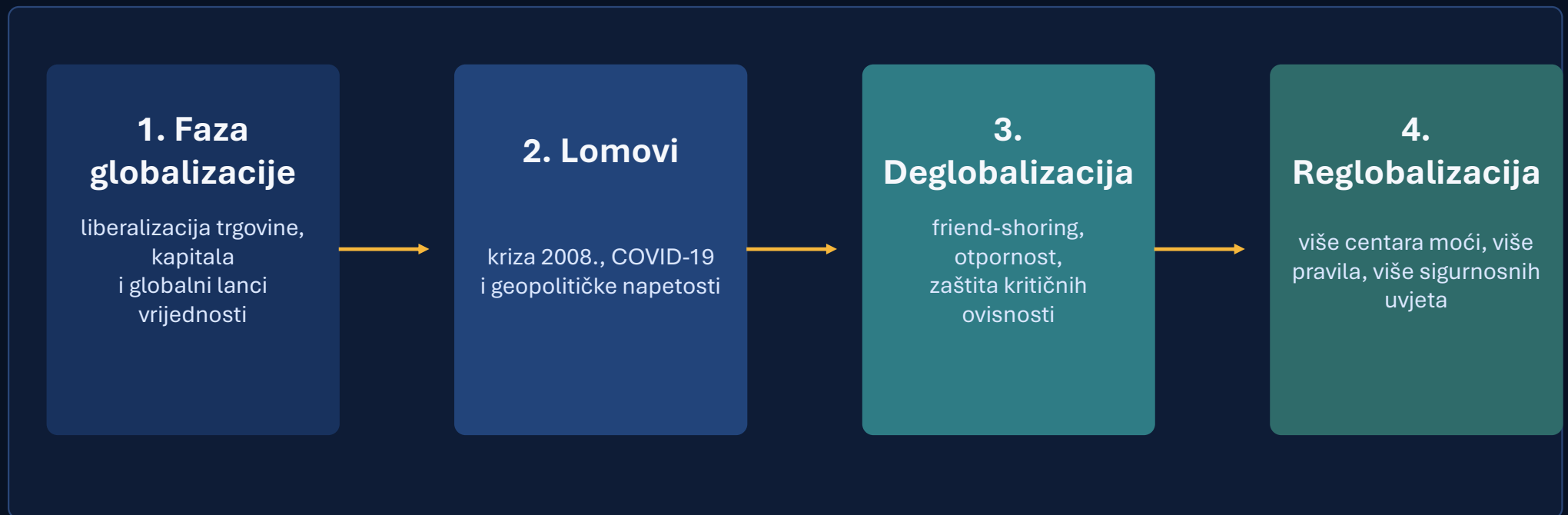
Teza: otvorenost ne nestaje, nego postaje selektivna, regionalna i sigurnosno uvjetovana.

Hrvatska ne smije ostati promatrač, nego aktivan sudionik europskog inovacijskog i industrijskog prostora.

Od globalizacije prema „reglobalizaciji”

Nije riječ o nestanku globalne povezanosti, nego o prijelazu u složeniji i selektivniji poredak.

Ključna poruka: povezanost ostaje, ali se strukturira oko povjerenja, standarda, sigurnosti i otpornosti.

Novi svjetski poredak: multipolarnost i strateška autonomija

Granica između gospodarstva, tehnologije i sigurnosti postaje sve tanja.

Glavne geopolitičke promjene

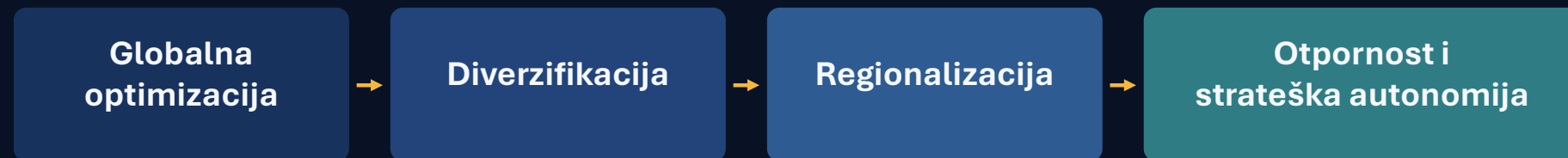
- više centara moći umjesto jedne dominantne sile
- slabljenje multilateralizma i jačanje regionalnih blokova
- selektivna otvorenost: suradnja ovisi o sigurnosti i povjerenju
- EU strateška autonomija jača energetiku, zdravlje, obranu i digitalne tehnologije

Što to znači za Hrvatsku?

Geostrateški položaj	kontakt Srednje Europe, Mediterana i Jugoistočne Europe
Pouzdan partner EU-a	stabilnost, interoperabilnost i sigurnost kritične infrastrukture
Institucionalna sposobnost	brzina provedbe, pravna sigurnost i predvidiv regulator
Veća dodana vrijednost	ulazak u europske lance vrijednosti kao integrator i specijalizirani dobavljač

Geoeconomija: od troška prema otpornosti

Lanci opskrbe, logistika i energija procjenjuju se više prema pouzdanosti nego prema minimalnom trošku.

Pokretači promjene

- friend-shoring i re-shoring
- kraći i sigurniji opskrbni lanci
- otpornost logistike i energetike

Prilika za Hrvatsku

- logistička i infrastrukturna čvorišta
- digitalna transparentnost i interoperabilnost
- ulazak u EU lance vrijednosti s većom dodanom vrijednošću

Ratovi, sigurnost i moguće krize

U multipolarnom svijetu krize se prelijevaju između energetike, podataka, logistike i društvene stabilnosti.

Četiri povezana krizna polja

Trgovinski sukobi

carine, sankcije, zabrane izvoza i politički uvjetovani lanci dobave

Kibernetičke

prijetnje

napadi na podatke, mreže, platforme i kritičnu digitalnu infrastrukturu

Energetski i opskrbeni

šokovi

poremećaji u energiji, sirovinama, logistici i ključnim komponentama

Društvena i

klimatska

nestabilnost

polarizacija, institucionalni stres i pritisci klimatskih promjena

Zajednička posljedica

Sigurnosna agenda više nije odvojena od ekonomske i tehnološke politike. Zato otpornost kritične infrastrukture, kontinuitet opskrbe i kibernetička zaštita postaju sastavni dio razvojne politike.

Tehnologije i tehnološki trendovi

Tehnologije opće namjene postaju temelj konkurentnosti, produktivnosti i suverenosti.

- AI, HPC, kibernetička sigurnost i podatkovna infrastruktura djeluju horizontalno na više sektora
- industrijska automatizacija, robotika i digitalne usluge nose novu fazu produktivnosti
- javne digitalne usluge trebaju biti platforma za interoperabilnost, sigurnu razmjenu podataka i inovacije
- tehnološka suverenost ne znači zatvaranje, nego jačanje domaćih kompetencija i kontrole kritičnih ovisnosti

Tehnološka jezgra buduće konkurentnosti

AI

HPC

Cyber

Podaci

Automatizacija

Digitalne usluge

Digitalna suverenost = sposobnost razumijevanja, primjene i nadogradnje ključnih sustava

Obrazovanje, znanost i ljudski kapital

U doba selektivne globalizacije dugoročna konkurentnost počiva na ljudima, znanju i organizacijskoj sposobnosti.

STEM + interdisciplinarnost

AI i podatkovne znanosti
povezane s energetikom,
proizvodnjom, mobilnošću,
zdravstvom i turizmom

Mikro-kvalifikacije i cjeloživotno učenje

brza prilagodba vještina,
prekvalifikacije i projektno
učenje usklađeno s novom
industrijskom paradigmom

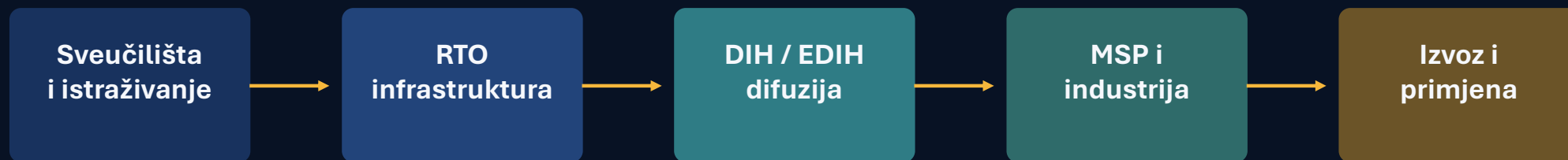
Zadržavanje i povrat talenata

meritokracija, stabilne
istraživačke karijere i jasni putovi
od istraživanja do primjene i
poduzetništva

Bez ljudskog kapitala i regionalno raspoređenih kompetencija ni najbolja strategija nema provedbenu snagu.

Transfer znanja i tehnologije: od istraživanja do primjene

RTO funkcije i DIH/EDIH mreža zajedno čine operativnu jezgru modernog inovacijskog sustava.

RTO logika

- laboratoriji, pilot-linije i demonstratori
- testiranje, validacija i certificiranje
- most između znanosti i industrije

DIH / EDIH

- test before invest
- edukacije i pilot-projekti
- brza difuzija tehnologije

Zašto je to važno?

- MSP-ovi često nemaju vlastite razvojne odjele
- bez posredničkih institucija transformacija je prespora
- sinergija infrastrukture i difuzije ubrzava modernizaciju

Razvojna infrastruktura i operativni kanali difuzije moraju djelovati zajedno

EU i Hrvatska: strateško pozicioniranje

Europska unija je okvir stabilnosti, ali koristi nastaju tek kada nacionalne institucije mogu brzo i učinkovito djelovati.

Europski okvir

- strateška autonomija uz
- zadržavanje otvorenosti zajedničko tržište, standardi i
- financijski instrumenti
- veća otpornost u energetici,
- zdravstvu, obrani i digitalnim tehnologijama

Hrvatski prioritet

- povećati tehnološki sadržaj
- izvoza
- modernizirati logistiku, luke i
- intermodalna čvorišta
- digitalizirati upravu i smanjiti
- transakcijske troškove poslovanja

Razvojne niše

- energetika i pametne mreže
- automatizacija, robotika i specijalizirana proizvodnja
- AI, cyber, softver za logistiku, zdravstvo i turizam

Preporuke javnih politika: 10 mjera u 5 provedbenih blokova

Zaključak: deglobalizacija može biti razvojna prilika samo uz jasnu viziju i provedbeni kapacitet.

1. Tehnološka otpornost

Nacionalni program 2026.–2030.; mapiranje kritičnih ovisnosti; logistika, energija, cyber i digitalna infrastruktura.

2. R&D + infrastruktura

više ulaganja u primjenjiva istraživanja, demonstratore, laboratorije, pilot-linije i certifikacijske kapacitete.

3. RTO + DIH/EDIH

dubina razvoja i široka difuzija tehnologije prema MSP-ovima moraju biti povezane u jedinstven sustav.

4. AI + HPC + cyber + obrazovanje

dostupni resursi, kompetencije, industrijski use-caseovi, reforma prema Industriji 4.0/5.0 i cjeloživotnom učenju.

5. Pametna reindustrijalizacija i upravljanje

friend-shoring, energetska tranzicija kao industrijska politika, quadruple helix upravljanje, brža administracija i mjerljivi učinci.

Završna poruka: Hrvatska treba prijeći s dominantnog uvoza tehnologije prema izvozu znanja, integracije i specijaliziranih rješenja više dodane vrijednosti.